

Kertomusluonnoksesta annetut lausunnot

Strategisen intressin yhtiöiden ohjaus (16/2015) 044/54/2014

Valtiovarainministeriö, 13.8.2015.

Liikenne- ja viestintäministeriö, 19.8.2015.

Puolustusministeriö, 20.8.2015.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto, 20.8.2015.

Maa- ja metsätalousministeriö, 21.8.2015.

Työ- ja elinkeinoministeriö, 27.8.2015.

Kehittämis- ja hallintotoiminto

13.8.2015

Valtiontalouden tarkastusvirasto
Tuloksellisuustarkastus

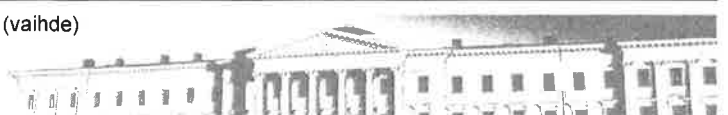
Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopyyntö 30.6.2015 (044/54/2014)

Lausunto tarkastuskertomusluonnoksesta Strategisen intressin yhtiöiden ohjaus

Valtiontalouden tarkastusvirastolla on valmistumassa tarkastuskertomus Strategisen intressin yhtiöiden ohjaus. Tarkastus koskee seuraavia valtiovarainministeriön strategiseen tai omistajaohjaukseen kuuluvia yhtiöitä: Fingrid Oyj, Suomen Rahapaja Oy ja yliopistokiinteistöyhtiöt (Aalto-yliopistokiinteistöt Oy, Helsingin yliopistokiinteistöt Oy ja Suomen yliopistokiinteistöt Oy). Tarkastusvirasto on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa luonnoksesta tarkastuskertomukseksi.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota tarkastuskertomusluonnoksen sivuilla 26-27 olevaan tekstiin, jonka mukaan työ- ja elinkeinoministeriön antama selvitys Fingrid Oyj:n strategisen intressin kustannuksista olisi poikennut yhtiön antamasta vastauksesta. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan vastauksissa on ilmaistu sama asia vain eri sanakääntein. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan Fingridin toiminnan kustannukset perustuvat lähes kokonaan strategisen intressin hoitamiseen ja Fingridin mukaan strateginen intressi liittyy vahvasti yhtiön normaaliin toimintaan. Valtiovarainministeriö muistuttaa, että Fingridin toimiala on määritelty yhtiöjärjestyksessä seuraavasti: ”Yhtiön toimialana on harjoittaa sähkömarkkinalain mukaista kantaverkkotoimintaa ja huolehtia siihen liittyvästä järjestelmävastuusta. Lisäksi yhtiö voi harjoittaa muuta näihin läheisesti liittyvää liiketoimintaa.”

Muina huomioina valtiovarainministeriö ilmoittaa, että sivulla 28 on virheellisesti todettu julkisen sektorin olevan yliopistokiinteistöyhtiöiden ainoa asiakas. Yliopistokiinteistöyhtiöt tarjoavat toimitiloja pääasiassa omistajayliopistoille ja jossakin määrin myös muulle julkiselle sektorille ja julkisen sektorin ulkopuolelle. Yhtiöt vuokraavat toimitiloja muulle julkiselle hallinnolle ja yrityksille normaalein vuokrausehdoin. Kohdan voisi muuttaa seuraavasti: ”Lisäksi omistajayliopistot ~~julkinen sektori~~ ovat olleet pääasiallisesti ~~ainoa~~ asiakkaat yliopistokiinteistöyhtiöissä (Aalto-yliopistokiinteistöt Oy, Helsingin Yliopistokiinteistöt Oy, Suomen Yliopistokiinteistöt Oy).”

Edelleen valtiovarainministeriö huomauttaa, että Senaatti-kiinteistöt ei hallinnoi yliopistokiinteistöyhtiöitä toisin kuin sivulla 29 esitetään. Valtio on yliopistokiinteistöyhtiöissä vähemmistöomistajana (33,3 %) ja yliopistoilla on enemmistöomistus (66,7 %). Yliopistokiinteistöyhtiöitä hallinnoivat pääomistajina omistajayliopistot. Senaatti on hallinnoinut vain valtion vähemmistöosuutta. Kohdassa annetaan pelkistetty ja liioiteltu kuva Senaatin roolista, mikä on syytä korjata ja samalla huomioida yliopistojen keskeinen rooli kiinteistöyhtiöiden omistajana ja ohjaajana. Kohdan voisi muuttaa seuraavasti: ”Huomionarvoista on, että strategisen intressin omaavat erityistehtävayhtiöt, ~~Senaatti-kiinteistöjen hallinnoimat~~ yliopistokiinteistöyhtiöt (valtion omistus 33,3 % ja omistajayliopistojen omistus 66,7 %) ylsivät tarkasteltavana ajanjaksona jopa yli 40 %:n liikevoittoon.”

Lopuksi valtiovarainministeriö toteaa, että sen lisäksi mitä tarkastuskertomusluonnoksen sivuilla 35 ja 38 todetaan Suomen Rahapaja Oy:stä, strategisen intressin olemassaoloa ja sen perusteita on arvioitu säännöllisesti valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston kanssa.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tarkastusviraston esittämät suositukset ovat oikeansuuntaisia.

Hallinto- ja kehitysjohtaja,
ylijohtaja

Helena Tarkka

Lainsäädäntöneuvos

Salla Kalsi

Tiedoksi:

- Budjettiosasto
- Henkilöstö- ja hallintopolitiikkaosasto

Valtiontalouden tarkastusvirasto
PL 1119
00101 Helsinki

Viite: VTV:n lausuntopyyntö strategisen intressin yhtiöiden ohjauksen tarkastuskertomusluonnoksesta, Dnro 044/54/2014

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto tarkastuskertomusluonnoksesta

Liikenne- ja viestintäministeriö on saanut Valtiontalouden tarkastusvirastolta lausuntopyynnön, joka koskee VTV:n laatimaa tarkastuskertomusluonnosta strategisen intressin yhtiöiden ohjauksesta. Lausuntopyynnön tarkoituksena on varmistaa muun muassa se, että kertomukseen ei sisälly asia- tai tulkintavirheitä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on käynyt tarkastuskertomusluonnoksen läpi ja toteaa, ettei sillä ole lausuttavaa asiassa.

Juhani Damski
Liikenneneuvos, yksikön johtaja

Ronja Kava
Ylitarkastaja

Tiedoksi

Kansliapäällikkö,
Liikennepolitiikan osasto,
Viestintäpolitiikan osasto,
Yleinen osasto,
Ministeriön viestintä

20.8.2015

FI.PLM.2015-4094
824/00.99.00/2014

Hallintopoliittinen osasto
Ylijohtaja Teemu Penttilä

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopyyntö Dnro 044/54/2014/30.6.2015

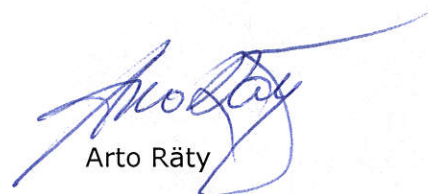
**LAUSUNTO VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTON TARKASTUSKERTOMUS-
LUONNOKSESTA 30.6.2015**

Viitekirjeen lausuntopyyntöön liittyen puolustusministeriö lausuu seuraavaa.

Tarkastuskertomus on puolustusministeriön ja myös muiden ministeriöiden osalta positiivinen ja rakentava. Puolustusministeriön osalta kertomukseen ei sisälly asia- tai tulkintavirheitä.

Tarkastuskertomuksessa esiin tuodut havainnot ovat ilmeisen oikeita ja niihin pohjautuvat suositukset ovat puolustusministeriön mielestä perusteltuja.

Kansliapäällikkö

Arto Rätty

Ylijohtaja

Teemu Penttilä

Tiedoksi PLM RO

20.8.2015

VNK/1389/03/2015

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Viite: lausuntopyyntö VTV 044/54/2014

Asia: Tarkastuskertomusluonnos Strategisen intressin yhtiöiden ohjaus

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto (VNK/OO) esittää lausuntoon kunnioittavasti seuraavaa:

VNK/OO pitää tarkastuskertomusluonnosta monipuolisena ja asiat hyvin eriteltävänä. On myönteistä ja perusteltua, että strategisten intressien näkökulmaa on tarkasteltu osana valtionyhtiöihin kohdistuvaa tarkastusta. Kertomusluonnos antaa mahdollisuuden arvioida myös seuraavan valtion omistajapolitiikan periaatepäätöksen kohdittaisia sisältöjä. Valtion intressien kannalta on hyvä huomata, että valtio hoitaa samoja intressejä myös muilla keinoin kuten esimerkiksi poikkeusoloja koskevan lainsäädännön kautta. Lausuntopyynnön mukaisesti VNK/OO esittää seuraavassa eräitä kohdittaisia asiakommenteja selventämään omia näkemyksiämme sekä toisaalta otamme kantaa esitettyihin alustaviin kannanottoihin. Lisäksi oheen liitetään erillinen asiakirja teknisistä korjauksista.

Kohdittaiset kommentit

Sivulla 7 liitetään strategiset intressit valtion perustehtäviin. Tältä osin on hyvä todeta, että myös valtion perustehtävät muuttuvat ajan myötä ja tämä osaltaan voi vaikuttaa strategisen intressin tarpeen tai sisällön arviointiin eri aikoina.

Sivun 15 yläosassa kuvataan vuoden 2012 ja 2013 prosessia, jossa talouspoliittinen ministerivaliokunta vahvisti yhtiöittäiset strategiset intressit. Käsittely ja hyväksyntä koski koko ryhmää eikä vain muuttuneita. Eli julkaistun 26.6.2013 muistion kaikki strategisen intressin yhtiöt käsiteltiin. Intressi vahvistettiin joko muutettuna tai entisenä 21 yhtiölle ja intressi poistettiin yhdeltä yhtiöltä. Saman kappaleen viimeistä lausetta tulisi tarkentaa lisäämällä viimei-

sen sanan eteen sanat "valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksessa olevista".

Sivun 18 viimeinen lause: VNK/OO esittää harkittavaksenne tulisiko lauseen loppua laentaa muotoon: "...valtion strategisen intressin toteutuminen voidaan varmistaa myös lainsäädännön ja toimilupaehtojen kautta."

VNK/OO toteaa sivujen 20 ja 21 osalta täydentävästi, että hallituksen virkamiesjäsenellä on hyvä käsitys valtion kokonaisintressistä tietyn yhtiön toimialalla ja myös strategisista intresseistä ko. yhtiöön liittyen. Tämä virkamiesjäsenen perustieto vahvistaa hallituksen mahdollisuutta strategisen intressin merkityksen arviointiin.

Sivun 22 alalaidan osalta VNK/OO toteaa tarkennuksena, että pääkaupunkiseudun kilpailutettu henkilöliikenne alkaa 1.1.2018 ja kaukoliikenteen osalta yksinoikeutta on jatkettu vuoteen 2024 saakka.

Sivulla 27 jakson 4.2. kolmannessa kappaleessa todetaan VR:n saavan kannattamattomien rataosuuksien liikenteestä "vastikkeena yksinoikeuden henkilöjunaliikenteen harjoittamiseen Suomessa". Koplaus ei liene näin suora ja olisi ehkä oikeampaa todeta, että "toisaalta VR:llä on yksinoikeus...".

Sivun 30 taulukon alapuolisesta omistaja-arvoa koskevasta tekstiosuudesta VNK/OO toteaa, että kaupallisen yhtiöomistuksen osalta omistaja-arvoa mitataan salkun arvon kehityksen kautta, mikä muodostuu pörssiyhtiöiden markkina-arvon kehityksestä ja kerran vuodessa tarkastellusta listaamattomien yhtiöiden kirjanpitoarvosta. Koska kaupalliset yhtiöt kilpailevat itsenäisesti markkinoilla, ei valtio-omistaja ole nähnyt perustetta tuottovaatimuksen muuttamiseen omistuksen perusteena olevien strategisten intressien vuoksi. Kasvuvaava CAGR-tunnusluku soveltuu itsenäisesti markkinoilla kilpailevien yhtiöiden tarkasteluun, ei niinkään erityistehtävayhtiöiden, joiden tehtäviin kuuluu valtion nimeämän yhteiskunnallisen palvelutehtävän toteuttaminen. Näissä tilanteissa osaa kustannuksista ei välttämättä rahasteta asiakkaalta ja oleellista on minkälaisen hinnan valtio tilaajana maksaa.

Jakson 5.2. ensimmäisen kappaleen (sivu 37) osalta VNK/OO toteaa, että valtion strateginen intressi jollain tietyllä toimialalla on laajempi kuin se, joka toteutuu jonkun tietyn yhtiön omistamisen kautta. Tämä kokonaisintressi toteutuu eri keinoin, esimerkiksi lainsäädännön kautta. Eri ministeriöt arvioivat todennäköisesti tätä kokonaisintressiä eri tavoin, jotka eivät välttämättä ole yhteismitallisia. Tämä heijastuu arvioon myös jonkun yksittäisen yhtiön osalta. Tässä tilanteessa omistajaohjaus katsoo strategista intressiä omistamisen perusteena ja ohjauksen sisältönä on varmistaa yhtiön hyvä taloudellinen tulos, joka turvaa sitten intressinkin toteutumista.

Kommentit Tarkastusviraston kannanottoihin ja suosituksiin

Sivun 3 suosituksia edeltävän, strategisten intressien toteutumista arvioivan tekstin osalta VNK/OO toteaa, että omistajaohjauksen näkökulmasta yhtiöiden osalta strategiset intressit toteutuvat keskeisesti itse omistuksen kautta. Valtion intressin kokonaisuus huomioon otettaessa on VNK/OO:n puolelta vaikea arvioida miten kukin omistus toteuttaa valtion kokonaisintressiä ko. toimialalla. Valtiolla on käytössä myös muita keinoja ja ne voivat toteutua päällekkäisinä esimerkiksi poikkeusoloissa. Omistusta turvataan poikkeusoloja ajatellen, mutta itse poikkeusoloja koskeva lainsäädäntö saattaa varmistaa saman intressin omistuksesta riippumatta. Tämän koko kokonaisuuden arviointimahdollisuus on vain strategisista intresseistä vastaavilla ministeriöillä. Tällöin tulisi arvioida koko intressin toteutumisen keinovalikoimaa, jossa yhtiöomistus on osana.

Suosituksista 1 VNK/OO pitää hyvänä ja perusteltuna. Keväällä kesken jäänyt prosessi tullaankin viemään omistajaohjauksen puolelta loppuun. Ajoitukseksi se on nivottava uuden hallituksen muihin linjauksiin omistajapolitiikassa. Tältä osin käsittelyn tarkempi aikataulu on vielä avoin.

VNK/OO pitää suosituksista 2 erittäin perusteltuna. Strategisen intressin kirjauksia ei tule ylläpitää vain varmuuden vuoksi, jos samat tavoitteet voidaan saavuttaa muutoinkin esimerkiksi lainsäädännön kautta. Valtion intressi jonkin yhtiön osalta voi myös muuttua toimialarakenteen tai markkinan muutoksen vuoksi siten, että ko. intressikirjaus on tarpeeton. Strategisen intressin kirjauksen ei pidä jarruttaa valtion omistusten eikä toimialan sekä osakemarkkinan kehittymistä tilanteissa, joissa intressi on muutoin hoidettavissa.

Suosituksen 3 osalta VNK/OO viittaa aiemmin lausumaansa. Valtion perustehävät elävät ja valtion strategiset intressit liittyvät niihin. Omistaminen on yksi osa keinovalikoiman kokonaisuutta eikä kokonaisuuden osaa koskeva raportointi ole ongelmaton. Arvio intressin toteutumisen kokonaisuudesta ja omistuksen osuudesta siinä on tehtävissä vain intresseistä vastuussa olevien ministeriöiden kokonaisarvion kautta. Siltä osin kuin raportointi yhtiöiden osalta on tehtävissä, se voidaan toteuttaa osana KTS-menettelyä.

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Eero Heliövaara

Finanssineuvos

Pekka Hurtola

21.8.2015

Dnro 1098/053/2015

Valtiontalouden tarkastusvirasto,
tuloksellisuustarkastus@vtv.fi

Viite VTV:n lausuntopyyntö 30.6.2015 Dnro 044/54/2014

Asia **Lausunto Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopyyntöön - Tarkastuskertomusluonnos Strategisen intressin yhtiöiden ohjaus**

Maa- ja metsätalousministeriö ilmoittaa lausuntonaan, että tarkastuskertomusluonnos vastaa asiakohdiltaan ja tulkinnoiltaan ministeriön näkemystä. Myös kertomusluonnoksen kannanotot ja kolme suositusta ovat perusteltuja ja kannatettavia sekä vastaavat ministeriön nykykäytäntöjä.

Suosituksen 2 osalta on todettava, että valtiolle strategisen intressin hoito osana omistajaohjausta yhtiön tehtävän määrittelyn kautta on yksi keino ohjata mm. normi- tai resurssi-ohjauksen rinnalla. Keinon valinnan tulisi perustua yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja kokonaistaloudellisuuteen. Näillä perusteilla maa- ja metsätalousministeriön toimialan yhtiöiden (Boreal, SPK ja Viljava) ohjaus omistajaohjauksena on havaittu parhaaksi.

Osastopäällikön sijaisena,
hallintojohtaja

Eeva Pystynen

Neuvotteleva virkamies

Pasi Valli

TIEDOKSI: MMM:n omistajaohjauksen ryhmä

Valtiontalouden tarkastusvirasto
PL 1119
00101 HELSINKI

Lausunto
27.8.2015

TEM/1301/00.07.02.01/2015

Lausuntopyyntönnö 30.6.2015, dnro 044/54/2014

LAUSUNTOPYYNTÖ TARKASTUSKERTOMUSLUONNOKSESTA Strategisen intressin yhtiöiden ohjaus

Työ- ja elinkeinoministeriö ilmoittaa, ettei sillä ole lausuttavaa otsikossa mainit-
tuun tarkastuskertomusluonnokseen siinä muodossa kuin luonnos on esitetty
sähköpostissanne 25.8.2015/Perkinen.

Riku Huttunen
Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Arto Rajala
Hallitusneuvos